EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2020/1857,

14. mai 2020,

tähelepanekutega, mis on ühisettevõtte Shift2Rail 2018. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa

EUROOPA PARLAMENT,

— võttes arvesse oma otsust ühisettevõtte Shift2Rail 2018. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,

— võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni arvamust,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0055/2020),

A. arvestades, et ühisettevõte Shift2Rail (edaspidi: ühisettevõte) loodi 2014. aasta juunis 10 aasta pikkuseks perioodiks nõukogu määrusega (EL) nr 642/2014 ([1]);

B. arvestades, et ühisettevõtte asutajaliikmed on Euroopa Liit, mida esindab komisjon, ja raudteesektori partnerid (peamised sidusrühmad, sh raudteeseadmete tootjad, raudtee-ettevõtjad, taristuettevõtjad ja teaduskeskused), ning muud üksused võivad ühisettevõttes osaleda assotsieerunud liikmetena;

C. arvestades, et ühisettevõtte eesmärk on saavutada ühtne Euroopa raudteepiirkond; parandada Euroopa raudteesüsteemi atraktiivsust ja konkurentsivõimet; tagada transpordi ümbersuunamine maanteedelt raudteedele ning säilitada Euroopa raudteetööstuse juhtpositsioon maailmaturul;

D. arvestades, et ühisettevõte alustas iseseisvat tööd 2016. aasta mais;

Üldine teave

1. võtab teadmiseks, et kontrollikoja aruandes ühisettevõtte 2018. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta (edaspidi „kontrollikoja aruanne“) leitakse, et raamatupidamise aastaaruanne annab ühisettevõtte finantsolukorrast 31. detsembri 2018. aasta seisuga ning toimingute tulemustest, rahavoogudest ja netovara muutustest sel kuupäeval lõppenud aastal kõigis olulistes aspektides õiglase pildi ning on kooskõlas ühisettevõtte finantsmääruse ja komisjoni peaarvepidaja vastu võetud raamatupidamiseeskirjadega;

2. võtab teadmiseks, et kontrollikoja aruande põhjal on ühisettevõtte 2018. aasta raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed;

3. märgib, et programmi „Horisont 2020“ kaudu ühisettevõtte tegevuseks antav maksimaalne liidu toetus on 450 000 000 eurot; märgib, et ühisettevõtte tööstusharu liikmed peavad osalema rahastamises vähemalt 470 000 000 euro ulatuses, sh rahalise ja mitterahalise toetusega ühisettevõtte operatiivtegevuseks ja halduskuludeks vähemalt 350 000 000 euro suuruses summas ning mitterahalise osalusega ühisettevõtte täiendavas tegevuses vähemalt 120 000 000 euro suuruses summas;

4. märgib, et edukate liidu rahastatavate projektide puhul on väga tähtis tõhusalt teavet vahetada; peab oluliseks suurendada ühisettevõtte saavutuste nähtavust ning levitada teavet selle lisaväärtuse kohta; kutsub ühisettevõtet üles järgima ennetavat kommunikatsioonipoliitikat, s.o levitama oma teadusuuringute tulemusi üldsuse hulgas, näiteks sotsiaalmeedia või muude meediakanalite kaudu, et üldsus teaks liidu toetuse mõjust, eriti mõjust turuleviimisele rohkem;

([1]) Nõukogu 16. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 642/2014, millega luuakse ühisettevõte Shift2Rail (ELT L 177, 17.6.2014, lk 9).

5. palub kontrollikojal hinnata mitterahalise osaluse arvutamise ja hindamise metoodika korrektsust ja usaldusväärsust; hindamise käigus hinnatakse mitterahalise osaluse menetluse rakendamise suuniste ülesehitust ja usaldusväärsust, et aidata kaasa mitterahalise osaluse kavandamis-, aruandlus- ja sertifitseerimisprotsessile;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

6. märgib, et ühisettevõtte 2018. aasta lõplik, täitmiseks kasutada olnud eelarve sisaldas 84 756 000 euro suuruses summas kulukohustuste assigneeringuid ja 71 890 204 euro suuruses summas maksete assigneeringuid; rõhutab, et kulukohustuste ja maksete assigneeringute kasutusmäärad olid vastavalt 100 % ja 82,3 %, mis on madal tase, eriti maksete assigneeringute osas; märgib, et oodatust väiksem maksete assigneeringute täitmine on tingitud oodatavast õiguslikust otsusest ühisettevõtte liikmesuse kohta; märgib, et jaotise 2 (halduskulud, mis moodustavad 3 % ühisettevõtte eelarvest) maksete assigneeringute täitmise määr oli madal (63,4 %), kuna tarnijad esitasid mitmeaastaste raamlepingute alusel arveid hilinemisega; märgib lisaks, et 2018. aastal oli enamik ühisettevõtte tehtud maksetest vahemaksed „Horisont 2020“ projektidele, mis valiti välja 2015. ja 2016. aasta projektikonkursside alusel, ning samuti eelmaksed programmi „Horisont 2020“ projektidele, mis valiti välja 2018. aasta projektikonkursside alusel;

7. märgib, et 2018. aasta lõpuks oli ühisettevõte 411 200 000 eurost (sh 158 900 000 eurot liidu maksimaalse rahalise osalusena ja 6 500 000 eurot tööstusharu esindavate liikmete rahalist toetust ühisettevõtte halduskuludeks) esimese laine projektide elluviimiseks võtnud kulukohustusi summas 84 756 000 eurot ja teinud makseid summas 59 155 000 eurot; see näitab, et ühisettevõte on kooskõlas oma mitmeaastase tööprogrammiga praeguseks sõlminud omavahel seotud mitmeaastased toetuslepingud ja riigihankelepingud, mis katavad 39 % ühisettevõtte teadus- ja innovatsiooniprogrammi mahust;

8. peab tervitatavaks asjaolu, et ühisettevõtte tegevus- ja halduskulude katmiseks ette nähtud tööstusharu liikmete 350 000 000 euro suurusest osalusest olid liikmed 2018. aasta lõpuks ehk neli kuud pärast seda, kui ühisettevõte oli käivitanud oma esimesed projektid programmi „Horisont 2020“ raames, deklareerinud tegevuskulude katteks mitterahalist toetust summas 63 700 000 eurot, millest kinnitatud oli 21 700 000 eurot; märgib lisaks, et ühisettevõtte täiendava tegevuse kuludeks ette nähtud tööstusharu liikmete 120 000 000 euro suurusest osalusest olid liikmed deklareerinud muuks tegevuseks väljaspool ühisettevõtte töökava rahalist toetust ainult summas 6 500 000 eurot;

9. märgib, et 2018. aasta lõpus oli tööstusharu liikmete osaluse kogusumma 252 300 000 eurot ning liidu rahaline toetus 158 900 000 eurot;

10. märgib, et 2018. aastal allkirjastas ühisettevõte 17 toetuslepingut, mis tulenesid 2018. aasta projektikonkurssidest, ning nende konkursside teadusuuringute ja innovatsiooni alase tegevuse väärtus oli 152 600 000 eurot, mida ühisettevõte kaasrahastab kuni 77 300 000 euro ulatuses; märgib, et teised liikmed leppisid kokku, et nad ei taotle projekti kogukulude kaasrahastamist rohkem kui 44,44 % jaoks, mis on raamprogrammi „Horisont 2020“ puhul madalaim määr; märgib kahetsusega, et 2018. aasta projektikonkursil osales ainult 76 väikest ja keskmise suurusega ettevõtjat (VKEd) (2017. aastal 120) ja rahastamiseks valiti välja 40 VKEd (2017. aastal 50) – 21,6 % kõigist rahastamiseks väljavalitud osalejatest;

Tulemuslikkus

11. märgib, et kolmas peamiste tulemusnäitajate kogum töötatakse projektide laadi tõttu välja programmi „Horisont 2020“ esimeste tulemuste põhjal; võtab lisaks teadmiseks, et ühisettevõte jätkas peamiste tulemusnäitajate mudeli väljatöötamist, et mõõta teadus- ja innovatsioonitegevuse panust ühisettevõtte määrusesse; märgib, et see töö on veel pooleli ja esimesed tulemused esitati juhatusele 2018. aasta detsembris;

12. märgib, et halduskulude suhe (haldus- ja tegevuseelarve) jääb alla 5 %, mis viitab sellele, et ühisettevõtte organisatsiooniline struktuur on suhteliselt optimaalne ja tõhus;

13. märgib, et ühisettevõte on aidanud kaasa selle sektori teadusuuringute järjepidevusele ja ühisele nägemusele; märgib lisaks, et ühisettevõte on aidanud luua usaldust turuosaliste vahel, kellel muidu ei oleks võimalust jagada ideid ja ühiseid huvisid väljaspool kaubandusolukorda; märgib, et raudtee-ettevõtjate kohalolu ühisettevõttes tuleks aja jooksul tugevdada;

14. märgib, et ühisettevõte peaks aitama lahendada raudteesektori probleeme, keskendudes raudteesüsteemi ja selle kasutajate vajadustele, sealhulgas liikmesriikides, kelle territooriumil puudub raudteesüsteem; märgib, et selleks rakendab ühisettevõte sidusrühmade ja liikmesriikide vahelise koostöö kaudu Euroopa raudteesektoris programmi Shift2Rail ning teadusuuringuid ja innovatsiooni; märgib, et erilist tähelepanu tuleks pöörata konkreetsete meetmete edendamisele koostalitlusvõime parandamist takistavate allesjäänud tehniliste takistuste kõrvaldamiseks ning meetmetele, millega toetatakse integreeritumat, tõhusamat ja turvalisemat liidu raudteeturgu lõppeesmärgiga viia ellu ühtne Euroopa raudteepiirkond;

15. märgib, et ühisettevõte käivitas ühekordsete maksete kavana 2018. aasta projektikonkursi toetuste andmiseks ainult oma liikmetele; toetuste hindamise etapis osalenud finantseksperdid tõid siiski välja mõned olulised kõrvalekalded finantsettepanekutes; ühisettevõte kasutas toetuste ettevalmistamise etappi, et analüüsida toetusesaajate selgitusi kõrvalekallete kohta ja korrigeerida ühekordset makset, kui see oli põhjendatud; kutsub ühisettevõtet üles jätkuvalt tugevdama finantsandmeid oma toetusesaajate andmebaasis ja avaldama hindamisaruandes oluliste finantsekspertide märkused; võtab teadmiseks ühisettevõtte vastuse, et komisjoni otsuse C(2017)7151 ([2]) kõiki õiguslikke ja finantsaspekte on rangelt järgitud ning et eelarvevahendite käsutaja on taganud, et kõiki ekspertide tehnilisi ja finantsalaseid märkusi on nõuetekohaselt arvesse võetud; lisaks, arvestades kontrollikoja soovitust, täiustatakse üldprotsessi 2019. aasta projektikonkursi raames;

16. märgib, et ühisettevõtte 2018. aasta tegevusaruande kohaselt näitavad soolise tasakaaluga seotud peamised tulemusnäitajad, et naiste osakaal juhatuses on väga väike – ainult 15 % –, samas kui 34 % ühisettevõtte esindajatest ja 40 % teaduskomitee liikmetest on naised;

Töötajate valik ja töölevõtmine

17. märgib, et 2018. aastal võttis ühisettevõte kooskõlas ametikohtade loeteluga ja eelarvepädevate institutsioonide nõusolekul tööle kaks riiklikku eksperti, ning võttis eelarvepädevate institutsioonide nõusolekul ühe programmijuhi asendamiseks üheaastase lähetuse alusel tööle veel kolmanda eksperdi;

18. märgib, et 2018. aasta lõpu seisuga oli ühisettevõttes ametikohtade loetelus ettenähtud 23-st töötajast tööle võetud 22 töötajat;

Sisekontroll

19. märgib, et ühisettevõte on loonud usaldusväärsed eelkontrollimenetlused, mis põhinevad finants- ja tegevusalaste dokumentide kontrollil, ning et programmi „Horisont 2020“ projektikulude väljamaksetaotluste järelkontrolli eest vastutab komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi ühine audititeenistus (edaspidi „ühine audititeenistus“); märgib lisaks, et 2018. aasta lõpus valitsenud olukord näitas, et kõige olulisemaid sisekontrollistandardeid oli suures osas rakendatud ning mõne meetme, eelkõige tulemuslikkuse põhinäitajate mudeli läbivaatamise lõpuleviimine lükkus edasi 2019. aastale;

20. võtab teadmiseks, et programmi „Horisont 2020“ jääkvigade määr jäi kontrollikoja hinnangul alla olulisuse piirmäära, ulatudes 0,97 %-ni; võtab arvesse, et 2018. aasta lõpus võis ühisettevõte võtta veamäära arvutamisel aluseks neli järelauditi aruannet, millest üks oli seotud riskipõhise auditiga ja kolm ühisettevõtte esindusliku valimiga;

([2]) Komisjoni 27. oktoobri 2017. aasta otsus C(2017)7151 teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi „Horisont 2020“ ning Euroopa Aatomienergiaühenduse teadus- ja koolitusprogrammi (2014–2018) kohaste meetmete rahastamiskõlblike kulude kindlasummalise hüvitamise lubamise kohta.

21. võtab teadmiseks asjaolu, et siseauditi talitus täidab ühisettevõtte siseaudiitori ülesandeid ja seoses sellega annab kaudselt aru juhatusele ja tegevdirektorile; märgib, et esimene audit hõlmas ühisettevõtte riskiprofiili loomist, eesmärgiga kehtestada kolmeaastane siseauditi töökava; märgib, et siseauditi talituse strateegiline siseauditi kava aastateks 2017–2019 esitati 2017. aasta juunis; lisaks viis siseauditi talitus kooskõlas kõnealuse auditikavaga 2018. aastal läbi sisekontrollistandardite rakendamise piiratud kontrolli; märgib rahuloluga, et juhtkonnale esitatud viiest soovitusest kõrvaldada tuvastatud puudused, mida ei olnud veel täielikult rakendatud, vajas 2019. aastal rakendusmeetmeid veel ainult üks;

22. märgib kahetsusega, et 2017. aasta lõpuks ei olnud veel valminud komisjoni programmi „Horisont 2020“ toetuste ühiste haldus- ja seirevahendite moodulid, mis on vajalikud ühisettevõttele eraldatud mitterahalise toetuse kajastamiseks ja seireks; märgib siiski, et tegevdirektor kinnitas mitterahalised sissemaksed 2018. aastal;

23. märgib, et komisjon koostas programmi „Horisont 2020“ raames ühisettevõtte tegevuse vahehindamise, mis hõlmab ajavahemikku 2014–2016; märgib, et koostatud on tegevuskava, mille juhatus võttis vastu 2018. aasta juunis; võtab arvesse, et praeguse finantsraamistiku programmi raames ei käsitleta kõiki vahehindamise käigus esitatud soovitusi; märgib siiski, et mõned tegevuskavas sisalduvad meetmed on juba algatatud, samas kui teiste rakendamist oodatakse 2020. aastaks;

Muud küsimused

24. toonitab ühisettevõtte ja Euroopa Liidu Raudteeameti (ERA) vahelise koostöö olulisust; väljendab heameelt ERA kaasamise üle ühisettevõtte juhatuse koosolekutele ja mitmeaastase tegevuskava koostanud rühmadesse; märgib, et ühisettevõte hindas Euroopa teadusruumist pärinevaid teadusuuringute ja innovatsiooni taotlusi, et vältida tegevuste kattumist ja maksimeerida avaliku sektori vahendite kasutamise tõhusust;

25. märgib, et 2018. aastal muutus üks assotsieerunud liige täielikult asutajaliikme omanduses olevaks tütarettevõtjaks, mille tulemusena suurenes asutajaliikme esindatus juhatuses; märgib, et ühisettevõtte kehtiva õigusraamistiku sätetes ei käsitleta piisavalt ettevõtete omandamist ühisettevõtte tööstuspartnerite seas ega mõju, mida need võivad avaldada liikmete tasakaalustatud esindatusele juhatuses; võtab teadmiseks ühisettevõtte vastuse, et ühisettevõtte määruses on piiranguid, kuigi tuleb märkida, et ühisettevõtte sisene õigusraamistik ei võimalda suurendada asutajaliikme mõjuvõimu otsustusprotsessile ja üldjuhtimisele; märgib, et kontrollikoja tähelepanekut arvestatakse ühisettevõtte määruse võimalikul muutmisel;

26. märgib, et ühisettevõtte vahehindamine viidi lõpule ühisettevõtte õigusraamistikus kindlaksmääratud aja jooksul; märgib kahetsusega, et ühisettevõte ei suutnud oma tegevuse praeguses varajases etapis anda ühisettevõtte otsustusprotsessile parimat lisaväärtust; võtab teadmiseks ühisettevõtte vastuse, et hindamine toimus ühisettevõtte tegevuse alguses, kuid see oli ühisettevõtte määruse ja kogu programmiga „Horisont 2020“ kooskõlas olev nõue;

27. märgib, et viimase kahe aasta tööjõu voolavuse määrad tulenesid täielikult lepinguliste töötajate voolavusest; väljendab heameelt selle üle, et ühisettevõte on astunud samme selle olukorraga toimetulekuks; märgib, et ühisettevõte kasutas ajutiste töötajate teenuseid, kes moodustasid umbes 17 % ühisettevõtte töötajate koguarvust; võtab teadmiseks ühisettevõtte vastuse, et selle peamised põhjused tulenevad praegusest ametikohtade loetelu ülesehitusest, mis ei võimalda ühisettevõttel pakkuda samasuguseid soodsaid lepingutingimusi, mida pakuvad muud ELi asutused ja institutsioonid; märgib, et tööjõu suure voolavuse vähendamiseks on siiski kehtestatud n-ö pehmed meetmed; palub komisjonil selle teemaga edasi tegeleda;

Transport ja turism

28. rõhutab, et ühisettevõtte eesmärk on saavutada ühtne Euroopa raudteepiirkond ning parandada liidu raudteesüsteemi atraktiivsust ja konkurentsivõimet; juhib tähelepanu sellele, et raudteetranspordil on keskne roll tulevastes liidu meetmetes, mille eesmärk on edendada üleminekut vähese heitega liikuvusele ja võidelda negatiivsete välismõjudega; rõhutab, et ühisettevõttele tuleb anda rahalised ja materiaalsed vahendid ning personal, mida ta vajab, et saavutada need põhieesmärgid ja aidata kaasa transpordi tegelikule ümbersuunaminele;

29. märgib, et ühisettevõte põhineb avaliku ja erasektori partnerlusel ja loodi 2014. aastal raamprogrammi „Horisont 2020“ raames; märgib, et programmi Shift2Rail rahastatakse ühiselt liidu toetustest (ühisettevõtte tegevuseelarvest) ja muude liikmete, st kaheksa asutajaliikme (v.a EL) ja üheksateistkümne assotsieerunud liikme mitterahalistest toetustest;

30. märgib, et 2018. aastal on ühisettevõte teinud edusamme oma eesmärkide saavutamisel, viies ellu programmi Shift2Rail, mis tagab tulemusliku ja tõhusa ning usaldusväärse finantsjuhtimise; märgib, et 2018. aastal tehti edusamme eelmistel aastatel alustatud teadusuuringute ja innovatsioonimeetmetes, mis kulgevad nüüd kavakohaselt ja suures osas kiiresti; märgib, et aasta lõpus algas uus teadusuuringute ja innovatsioonimeetmete tsükkel (2018. aasta projektikonkurss); märgib, et 2018. aastal elluviidud projektitegevuste kogumaksumus on hinnanguliselt 83 400 000 eurot;

31. rõhutab vajadust suurendada raudtee atraktiivsust transpordiettevõtjatele ja reisijatele, et saavutada püsiv maanteetranspordilt raudteetranspordile üleminek, ning märgib, et järgmised viis aastat on raudtee edu jaoks otsustava tähtsusega ning et ühisettevõttel on raudteetranspordi odavamaks, tõhusamaks ja atraktiivsemaks muutmisel oluline roll;

32. rõhutab, et 25–30 % raudteevõrgu kõigist hooldustöödest tehakse ainuüksi pöörangute või vigaste pöörangute tõttu ja see moodustab märkimisväärse osa taristukuludest; väljendab heameelt ühisettevõtte pingutuste üle suurendada süsteemi töökindlust ja vähendada kulusid;

33. väljendab heameelt ühisettevõtte eesmärkide üle vähendada raudteesüsteemi olelusringi kulusid poole võrra, kahekordistada läbilaskevõimet ning suurendada töökindlust ja täpsust 50 %; nõuab, et ühisettevõtte käsutuses oleksid nende eesmärkide saavutamiseks vajalikud inimressursid ja rahalised vahendid;

34. väljendab heameelt selle üle, et ühisettevõte on teinud jõupingutusi rongide automaatjuhtimise kasutuselevõtmiseks; hoiatab, et maanteetranspordi sektoris on tehtud automatiseerimise valdkonnas suuremaid edusamme;

35. peab tervitatavaks ühisettevõtte otsust teha juhatusele ettepanek lisada 2018. aasta tööprogrammi kindlasummaline toetus, mida seejärel 2018. aasta projektikonkursi raames toimunud liikmete projektikonkursi kaudu kindlasummalise toetuse katseprojektina ka rakendati;

36. on seisukohal, et ühisettevõtte otsustusprotsessi ja üldise juhtimise õigusselguse tagamiseks on äärmiselt oluline selgitada ühisettevõtte õigusraamistiku sätteid, mis käsitlevad ettevõtete omandamist tööstusharu liikmete seas ja selle tagajärgi juhatuse liikmelisusele; kutsub seetõttu nõukogu üles käsitlema seda küsimust nõukogu määruse (EL) nr 642/2014 muudatuste vastuvõtmise kaudu;

37. märgib, et 2018. aastal algatas ühisettevõte oma andmekogumi kohta 14 esinduslikku auditit ja ühe riskipõhise auditi (lisaks 15 esinduslikule auditile ja ühele riskipõhisele auditile, mida alustati 2017. aastal), viies ühisettevõtte auditite otsese katvuse 4 660 000 euroni; märgib, et 31. detsembriks 2018 lõpetatud kolme esindusliku auditi ja ühe riskipõhise auditi käigus tuvastatud üldine veamäär oli 0,94 % (aritmeetiline keskmine) ja 1,19 % (kaalutud keskmine); märgib, et kõik muud veamäärad (representatiivsed ja jääkvead), kuigi nende katvus on piiratud, jäävad samuti alla 2 % künnise;

38. peab tervitatavaks ühisettevõtte 2017.–2020. aasta pettustevastase strateegia jätkuvat rakendamist, mille tulemusena ei esinenud mitte ühtegi juhtumit, mida oleks pidanud suure pettuseohu hinnangu tõttu lähemalt jälgima, ja OLAFile ei tulnud saata mitte ühtegi toimikut.